

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding.....	4
2. Toezicht & handhaving en voorbereiding op rampenbestrijding.....	5
2.1 Monitor Naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2020.....	5
2.2 Voorbereiding op rampenbestrijding: aanwijzingen bedrijfsbrandweer.....	11
3. Incidenten, ongewone voorvallen en internationaal perspectief.....	13
3.1 Incidenten.....	13
3.2 Ongewone voorvallen.....	13
3.3 Nederlandse incidenten in internationaal perspectief.....	15
4. Veiligheidsprestaties industrie: Jaarverslag Veiligheid Voorop	16
4.1 Context.....	16
4.2 Resultaten Veiligheid Voorop 2020	16
4.3 Overige activiteiten	20
Bijlage 1: Achtergrond en werking Brzo-stelsel.....	21
Brzo-stelsel.....	21
Vergunningverlening, toezicht en handhaving	22
Bijlage 2: Begrippen.....	24

Samenvatting

In 2020 waren 407 Brzo-bedrijven actief in Nederland. Dit aantal is in vergelijking met 2019 met 2 gestegen. In totaal zijn 384 van de 407 Brzo-bedrijven geïnspecteerd (94%). Het percentage Brzo-bedrijven dat in 2020 een overtreding heeft begaan (62%) ligt 5% lager dan in 2019 (67%). Het aantal overtredingen is gedaald van 813 in 2019 naar 761 in 2020. De afname is te zien in de categorieën van middelzware (van 217 naar 178) en zware overtredingen (van acht naar drie). Van alle geconstateerde overtredingen betrof 76% een lichte overtreding. De drie zware overtredingen zijn geconstateerd op het gebied van Maatregelen, Explosieveiligheid en Wabo/Milieu. Bij deze overtredingen is direct ingegrepen waarmee het onmiddellijke gevaar werd weggenomen. In 2020 hebben geen zware ongevallen plaatsgevonden die aan de Europese Commissie zijn gemeld.

Voor 345 Brzo-bedrijven is een beoordeling uitgevoerd. Dit heeft geleid tot 104 aanwijzingen en 241 besluiten dat geen bedrijfsbrandweer nodig is. Van de aangewezen bedrijven is 90% hogedrempelbedrijf. Tijdens de momentopname (op 1 april 2021) zijn er 62 Brzo-bedrijven waar een bedrijfsbrandweer procedure loopt of nog opgestart moet worden. Deels betreft dit nieuwe Brzo-bedrijven.

In 2020 heeft 45% van de Brzo-bedrijven een ongewoon voorval bij bevoegd gezag gemeld, ten opzichte van 51% in 2019. Het aantal bedrijven dat geen melding deed is nog steeds fors te laag. De Brzo-OD's en ILT bleven en blijven stimuleren dat bedrijven ongewone voorvallen melden alsook de kwaliteit van de meldingen. De kwaliteit is nu onvoldoende waardoor een goede analyse niet kan worden uitgevoerd. In 2020 zijn 1836 meldingen bij de ILT geregistreerd.

Het jaarverslag van Veiligheid Voorop, het samenwerkingsverband voor veiligheid in de BRZO-sector, waarbij ook partnerbranches zijn aangesloten, omvat algemene prestatie-indicatoren en een aantal indicatoren voor de ontwikkeling van de veiligheidscultuur.

De algemene indicator voor incidenten met persoonlijke schade als gevolg (Lost Time Injury) toont een lichte verlaging ten opzichte van voorgaande jaren. De indicator Process Safety Events is eveneens licht gedaald. Beide dalingen komen naar verwachting door het minder aantal gewerkte uren als gevolg van de Covid-epidemie.

De overige indicatoren laten allemaal een stijging in positieve zin zien ten opzichte van 2019: de aansluitingsgraad bij Veiligheid Voorop, het aantal rapportages van individuele Brzo-locaties, betrokken leiderschap, het aantal SAQ's, het aantal locaties dat het eigen VBS checkt en het aantal bedrijven dat gebruik maakt van een Leveranciers Beoordelings Systeem.

1. Inleiding

De Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2020 schetst vanuit een breed perspectief een beeld van de inspanningen en de veiligheidssituatie met betrekking tot de Brzo-bedrijven in Nederland. Met deze benadering wordt vanuit de verschillende invalshoeken het beeld over de veiligheid bij deze groep bedrijven losgekoppeld van de individuele casuïstiek bij bedrijven en wordt recht gedaan aan de aandacht van zowel overheid als bedrijfsleven voor veiligheid. Overheid en bedrijfsleven werken samen aan het borgen en verbeteren van de veiligheid bij risicovolle bedrijven, waarbij voorop staat dat bedrijven primair zelf verantwoordelijk zijn voor de veiligheidssituatie.

Op basis van een jaarlijks terugkerende rapportage worden mogelijke trends en ontwikkelingen over de veiligheid bij de Brzo-bedrijven zichtbaar en kunnen waar nodig specifieke sturingsmaatregelen genomen worden.

De Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2020 is opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), samen met de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van Justitie en Veiligheid (JenV).

De Staat van de Veiligheid is gebaseerd op de rapportages van verschillende overheden en bedrijfsleven. De overheden hebben gerapporteerd over het toezicht en de handhaving, ongewone voorvallen en de voorbereiding op de rampenbestrijding. Tevens worden de veiligheidsprestaties van de Brzo-bedrijven in Nederland in een Europese context geplaatst. Het bedrijfsleven heeft gerapporteerd over de veiligheidsprestaties en ontwikkeling van de veiligheidscultuur bij de bij Veiligheid Voorop aangesloten Brzo-bedrijven. Deze onderdelen worden in de volgende hoofdstukken afzonderlijk behandeld.

In bijlage 1 wordt de achtergrond en werking van het Brzo-stelsel toegelicht.

2. Toezicht & handhaving en voorbereiding op rampenbestrijding

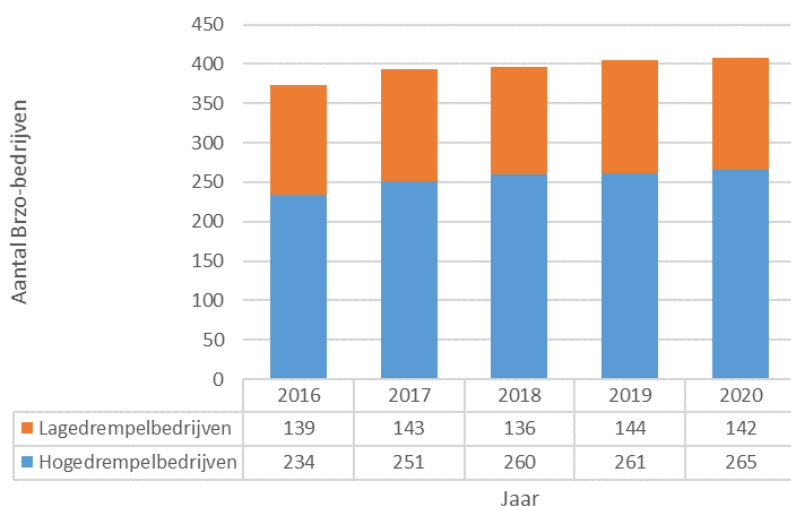
2.1 Monitor Naleving en handhaving Brzo-bedrijven 2020

De Monitor Naleving en Handhaving Brzo-bedrijven (Monitor) 2020 heeft betrekking op de toezichtactiviteiten van de samenwerkende toezichthouders bij Brzo-bedrijven. Het is het tiende jaar dat de naleving en handhaving op landelijke schaal in beeld wordt gebracht met de Monitor. Sinds 2013 maken de gegevens uit de Monitor onderdeel uit van de Staat van de Veiligheid. Er wordt op systematische wijze gerapporteerd over de uitgevoerde inspecties bij de Brzo-bedrijven. Zo wordt inzicht gegeven in de inspectiebevindingen en hierop ingezette handhavingsacties op landelijke en regionaal niveau. Aan de hand van deze informatie wordt een actueel beeld van de naleving en handhaving weergegeven. Het betreft een feitelijke en getalsmatige weergave over 2020.

Vanaf 2014 wordt de landelijke handhavingstrategie Brzo (zie bijlage 1) door de toezichthouders toegepast.

Hieronder worden de belangrijkste resultaten uit de Monitor 2020 weergegeven.

Algemene gegevens

Bovenstaande tabel laat voor de afgelopen vijf jaar het aantal actieve Brzo-bedrijven (hoge- en lage-drempelbedrijven) zien. Het aantal actieve bedrijven is in 2020 met 2 gestegen (er kwamen tien Brzo-bedrijven bij, acht vielen af en twee lagedrempelbedrijven werden hogedrempelbedrijf).

Regio	Bedrijvigheid (Marscodering)										
	Totaal	Handel en distributie	Fijnchemie	Overslag en transport	Bulkchemie	Rubber en Kunststof	Energie	Afval	Metaal	Petrochemie	Overig
Limburg	39	8	6	6	3	9	3	0	1	1	2
Noord-Brabant	72	17	20	13	0	7	6	0	4	1	4
Zuid-Holland/Zeeland	142	24	13	45	36	5	4	3	2	6	4

Gelderland/Overijssel	50	20	14	7	0	0	3	2	4	0	0
Groningen/Drenthe/Friesland	45	6	18	10	2	0	1	6	1	0	0
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	52	19	1	13	10	0	3	1	2	1	2
Staatstoezicht op de Mijnen	7	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0
Totaal	407	94	72	94	51	21	20	19	14	9	13

In de hierboven weergegeven tabel wordt de verdeling van de bedrijven over de regio's en de voornaamste activiteiten van deze bedrijven weergegeven. Groepen van bedrijven die dezelfde aard van bedrijvigheid hebben, worden in deze monitor omschreven als branches. Dit is gebaseerd op de indeling van Major Accident Reporting System (MARS) van het Europese systeem voor het melden van grote incidenten (eMARS).

Uit bovenstaande tabel valt op te maken dat de regio met de meeste Brzo-bedrijven de regio Zuid-Holland/Zeeland is; het grootste aantal hiervan valt onder de branches *Overslag en transport*. Bijna de helft van de Brzo-bedrijven valt onder de branche *Handel en distributie en Overslag en transport*.

Toezicht Brzo-bedrijven

Regio	Hogedrempelbedrijven				Lagedrempelbedrijven				Totaal	
	Aantal bedrijven	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Percentage geïnspecteerde bedrijven	Aantal niet geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven	Aantal in 2020 geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven minimaal 1x per 3 jaar geïnspecteerd	Aantal bedrijven dat niet is geïnspecteerd in periode 2018-2020	Totaal aantal bedrijven	Totaal aantal geïnspecteerde bedrijven
Limburg	25	25	100%	0	14	7	14	0	39	32
Noord-Brabant	43	43	100%	0	29	28	29	0	72	71
Zuid-Holland/Zeeland	111	109	98%	2	31	30	31	0	142	139
Gelderland/Overijssel	30	30	100%	0	20	19	20	0	50	49
Groningen/Drenthe/Friesland	23	22	96%	1	22	18	21	1	45	40
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	27	24	89%	3	25	23	25	0	52	47
Staatstoezicht op de Mijnen	6	5	83%	1	1	1	1	0	7	6
Totaal	265	258	97%	7	142	126	141	1	407	384

In totaal zijn 384 van de 407 Brzo-bedrijven geïnspecteerd (94%): 258 van de 265 hogedrempelbedrijven en 126 van de 142 lage-drempelbedrijven. Hoge-drempelbedrijven moeten volgens het Brzo jaarlijks worden geïnspecteerd tenzij toezichthouders op basis van een risicobenadering het inspectieprogramma aanpassen. In de Monitor wordt toegelicht waarom zeven hoge-drempelbedrijven niet zijn geïnspecteerd:

In de regio Zuid-Holland/Zeeland is bij twee hoge-drempelbedrijven geen inspectie uitgevoerd. Dit zijn nieuwe bedrijven die niet in de inspectieplanning van 2020 zijn meegenomen. In de regio Noord-Holland/Utrecht/Flevoland zijn drie hoge-drempelbedrijven niet geïnspecteerd. Deze bedrijven voerden geen Brzo-activiteiten meer uit en zijn inmiddels geen Brzo-bedrijf meer. Eén hoge-drempelbedrijf in de regio Groningen/Drenthe/Friesland heeft wel een vergunning, maar de opslagen en installaties zijn nog niet gerealiseerd. SodM heeft één hoge-drempelbedrijf niet geïnspecteerd. Dit bedrijf heeft één veiligheidsmanagementsysteem samen met twee andere locaties. SodM hanteert de regel dat jaarlijks twee van de drie locaties worden geïnspecteerd.

Lage-drempelbedrijven moeten minimaal eens per 3 jaar worden geïnspecteerd; de Monitor geeft aan dat in 2020 aan deze verplichting is voldaan. Het bedrijf dat niet in deze periode is geïnspecteerd, betreft een nieuw Brzo-bedrijf. Dit bedrijf is opgenomen in de inspectiecyclus voor 2021.

Onderstaande tabel toont het aantal inspecties per regio in drie categorieën: aangekondigde, deels aangekondigde en onaangekondigde inspecties.

Regio	Aantal aangekondigde inspecties	Aantal deels aangekondigde inspecties	Aantal onaangekondigde inspecties
Limburg	29	6	0
Noord-Brabant	45	28	34
Zuid-Holland/Zeeland	146	0	19
Gelderland/Overijssel	46	5	5
Groningen/Drenthe/Friesland	39	0	2
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	38	9	4
Staatstoezicht op de Mijnen	6	0	0
Totaal	349	48	64

In 2020 zijn bij 384 Brzo-bedrijven 461 inspecties uitgevoerd. Uit bovenstaande tabel blijkt dat hiervan 76% aangekondigde inspecties betrof, 10% deel aangekondigde inspecties en 14% onaangekondigde inspecties.

Bij een aantal bedrijven zijn dus meerdere inspecties uitgevoerd. De meeste onaangekondigde inspecties vonden in Noord-Brabant en Zuid-Holland/Zeeland plaats. In Noord-Brabant heeft het provinciale bevoegd gezag afgesproken met de omgevingsdienst dat deze jaarlijks alle Brzo-bedrijven aangekondigd en onaangekondigd bezoekt.

In het samenwerkingsverband BRZO+ (zie bijlage 1) is het uitgangspunt dat ingeplande Brzo-inspecties door de toezichthouders zoveel mogelijk gezamenlijk dan wel door tenminste twee Brzo-toezichthouders worden uitgevoerd. De onderstaande tabel toont de samenstelling van het Brzo-inspectieteam bij (deels) aangekondigde inspecties per regio.

Regio	Wabo bevoegd gezag	ISZW	Veiligheidsregio	Waterkwaliteitsbeheerder
Limburg	100%	100%	91%	15%
Noord-Brabant	100%	97%	97%	21%
Zuid-Holland/Zeeland	100%	98%	63%	21%
Gelderland/Overijssel	100%	98%	98%	6%
Groningen/Drenthe/Friesland	98%	95%	90%	22%
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	100%	100%	87%	23%
Staatstoezicht op de Mijnen	100%	100%	100%	17%
Totaal	100%	98%	83%	19%

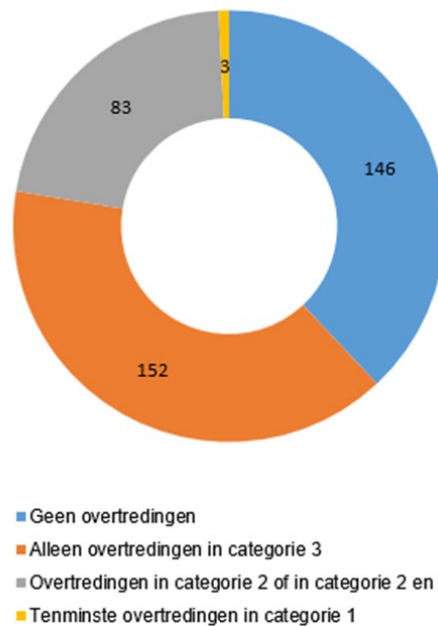
Het Wabo bevoegd gezag is op één na bij alle ingeplande inspecties aanwezig geweest. Inspectie SZW heeft haar doelstelling behaald om te participeren bij minimaal 95% van deze inspecties. De veiligheidsregio's hebben geen landelijke doelstellingen voor deelname aan inspecties. Per regio of samenwerkingsverband worden hierover vaak wel afspraken gemaakt.

De waterkwaliteitsbeheerders hebben een adviserende rol en inspecteren op basis van de aanwezigheid van risico's voor de kwaliteit van het oppervlaktewater én de aanwezigheid van risico's voor de in beheer zijnde rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). De waterkwaliteitsbeheerders plannen risicogestuurd op basis van waterrelevantie en maken ieder jaar op basis van beschikbare capaciteit keuzes aan welke Brzo-inspecties zij deelnemen. Daarbij is afgesproken dat zij minimaal één keer per vijf jaar deelnemen aan een Brzo-inspectie bij een bedrijf. Bij een hoger risico voor het oppervlaktewater of de RWZI wordt minimaal twee keer per vijf jaar deelgenomen.

Naleving Brzo-bedrijven

Wanneer bij een inspectie een overtreding wordt vastgesteld, beoordelen de toezichthouders de ernst van de overtreding op basis van richtlijnen uit de landelijke handhavingsstrategie Brzo naar categorie 1 (zwaar), categorie 2 (middelzwaar) en categorie 3 (licht).

De volgende figuur geeft de indeling van geïnspecteerde bedrijven naar 'geen overtreding' en 'categorie overtredingen' weer.

De verdeling van het aantal overtredingen over de drie categorieën over de afgelopen vijf jaar:

Categorie	Aantal overtredingen				
	2016	2017	2018	2019	2020
1: Onmiddellijke dreiging zwaar ongeval	4	2	1	8	3
2: Geen onmiddellijke dreiging zwaar ongeval	181	164	147	217	178
3: Zeer geringe dreiging zwaar ongeval	497	499	607	588	580
Totaal	682	665	755	813	761

Het totaal aantal overtredingen in 2020 is gedaald ten opzichte van 2019. Zoals uit bovenstaande tabel blijkt betreft het een afname van zwaardere overtredingen van categorie 1 en 2. Het aantal lichte overtredingen van categorie 3 is ongeveer gelijk gebleven.

In 2020 zijn bij 38% van de bedrijven (146) geen overtredingen aangetroffen. Van deze bedrijven is vastgesteld dat zij de regelgeving naleven op die onderdelen die tijdens de inspectie zijn gecontroleerd. Dit is een verbetering van 5% ten opzichte van 2019 toen bij 33% van de bedrijven geen overtreding is begaan.

Regio	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven met overtredingen		Percentage bedrijven met overtreding
		Hogedrempelbedrijf	Lagedrempelbedrijf	
Limburg	32	13	5	56%
Noord-Brabant	71	34	24	82%
Zuid-Holland/Zeeland	139	74	16	65%
Gelderland/Overijssel	49	17	10	55%
Groningen/Drenthe/Friesland	40	10	9	48%
Noord-Holland/Utrecht/Flevoland	47	14	10	51%
Staatstoezicht op de Mijnen	6	2	0	33%
Totaal	384	164	74	62%

In bovenstaande tabel is per regio aangegeven hoeveel bedrijven er geïnspecteerd zijn en bij hoeveel van deze bedrijven en eren of meerdere overtredingen zijn geconstateerd. Van de 384 in

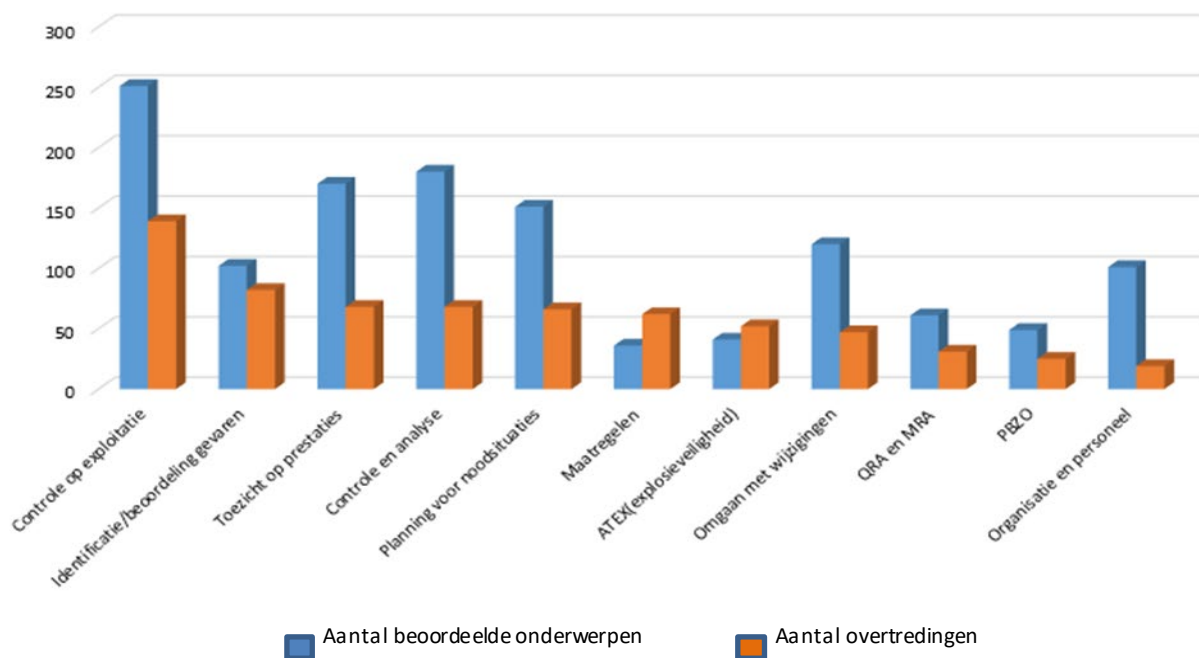
2020 geïnspecteerde Brzo-bedrijven hebben er 238 (62%) een of meer overtredingen begaan. Van het aantal geïnspecteerde hogedrempelbedrijven (258) heeft 64% overtredingen en van het aantal geïnspecteerde lagedrempelbedrijven (126) is dat 59%.

Bij 40% van de geïnspecteerde bedrijven (152) zijn uitsluitend categorie 3 overtredingen geconstateerd. Dat betekent dat in totaal bij 78% van de geïnspecteerde bedrijven geen of lichte overtredingen zijn geconstateerd. Bij 22% van de geïnspecteerde bedrijven (83) zijn overtredingen van categorie 2 of categorie 2 en 3 geconstateerd. Bij 1% van de bedrijven (3) zijn tenminste overtredingen in categorie 1 geconstateerd.

Van het aantal geïnspecteerde hogedrempelbedrijven (258) heeft 64% overtredingen en van het aantal geïnspecteerde lagedrempelbedrijven (126) is dat 59%. Net als vorig jaar bevinden de meeste bedrijven met overtredingen zich in Noord-Brabant.

Naleving Brzo-bedrijven per thema

Voorafgaand aan iedere inspectie wordt een aantal inspectieonderwerpen gekozen. In 2019 is extra aandacht besteed aan het thema ageing. In 2020 is "controle op de exploitatie" (VBS-iii) het meest beoordeeld. Dit is alle jaren het meest beoordeelde inspectieonderwerp. Op dit veelomvattende onderwerp zijn ook de meeste overtredingen geconstateerd. In relatie tot het aantal beoordelingen zijn de meeste overtredingen geconstateerd op de onderwerpen ATEX (explosieveiligheid) en Maatregelen (om zware ongevallen te voorkomen). Op deze onderwerpen zijn per beoordeling meerdere overtredingen geconstateerd. Relatief gezien zijn de minste overtredingen geconstateerd op het onderwerp Organisatie en personeel. De onderstaande figuur geeft de inspectieonderwerpen weer waarop de meeste overtredingen worden geconstateerd.

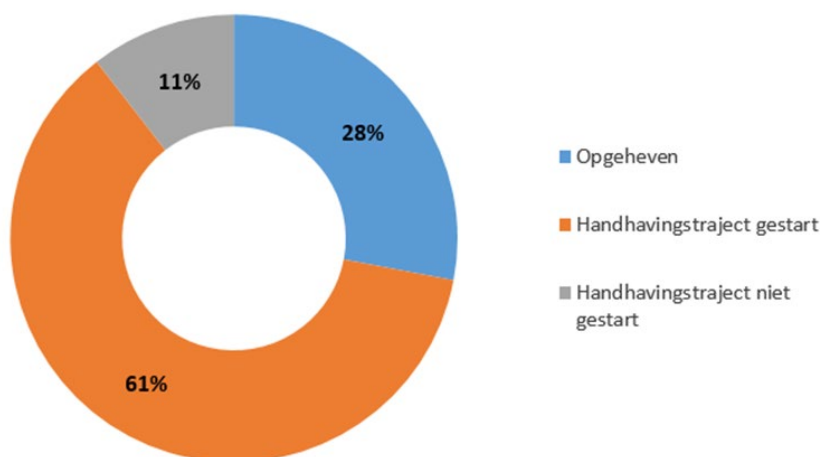
Naleving Brzo-bedrijven per branche

Bedrijvigheid (marscodering)	Aantal geïnspecteerde bedrijven	Aantal bedrijven met overtredingen	Totaal aantal overtredingen	Aantal overtredingen naar ernst		
				CAT 1	CAT 2	CAT 3
Afval	19	11	19	0	6	13
Bulkchemie	49	35	134	1	32	101
Energie	14	6	9	0	2	7
Fijnchemie	70	44	120	0	29	91
Handel en distributie	91	58	161	1	48	112
Metaal	14	10	44	0	5	39
Overslag en transport	10	45	31	0	29	16
Petrochemie	90	9	179	1	7	150
Rubber en kunststof	9	13	29	0	5	21
Overig	18	7	35	0	15	30
Totaal	384	238	761	3	178	580

De meeste overtredingen zijn geconstateerd in de branche Petrochemie. In deze branche is ook het gemiddelde aantal overtredingen per bedrijf het hoogst; in de branches Energie en Petrochemie het laagst. In 2019 is landelijk een branche-herindeling gestart en deze is in 2020 afgerond. Hierdoor kunnen deze resultaten niet zonder meer worden vergeleken met de voorgaande jaren. In 2020 zijn ruim 50 bedrijven opnieuw ingedeeld. Dit is vooral zichtbaar in de branches Handel en distributie, Bulkchemie, Overslag en transport en Fijnchemie.

Handhaving door de toezichthouders

Onderstaande figuur geeft weer wat de handhavingstatus per 1 maart 2021 is van de overtredingen die in 2020 zijn geconstateerd.

Op 1 maart 2021 was 28% van de overtredingen opgeheven (108 van de 384 bedrijven). Van de 61% waarvan het handhavingstraject op de genoemde peildatum nog in uitvoering was, kan bij een deel de overtreding inmiddels zijn beëindigd. Een hercontrole moet nog plaatsvinden om dit te bevestigen. Bij 11% van de overtredingen was handhaving op de peildatum nog niet gestart.

Het Wabo bevoegd gezag en Inspectie SZW traden zoals gebruikelijk net als in 2018 en 2019 het meest op als handhavend toezichthouder. Veiligheidsregio's traden slechts enkele keren op als handhavend toezichthouder omdat ze beperkte wettelijke mogelijkheden hebben om handhavend

op te treden. Afhankelijk van de ernst van de overtreding heeft de handhavende toezichthouder verschillende handhavingsinstrumenten ingezet.

Voor de categorie 1 overtredingen zijn stillegging samen met een (kennisgeving) eis tot naleving en (voornemen) last onder dwangsom ingezet. Bij overtredingen van categorie 2 is eis tot naleving het meest opgelegd, gevolgd door (kennisgeving) eis tot naleving en (voornemen) last onder dwangsom. Bij categorie 3 overtredingen is waarschuwing het meest gebruikt, gevolgd door (kennisgeving) eis tot naleving.

Uit de beschikbare gegevens van het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie blijkt dat in 2020 zeven processen-verbaal zijn ingediend waarbij het betreffende bedrijf verdacht werd van het overtreden van het Brzo 2015. Alle processen-verbaal zijn opgesteld naar aanleiding van een incident of ongewoon voorval in 2017 (drie zaken), 2018 (één zaak) en 2019 (drie zaken). In twee van deze zaken is een Brzo-omgevingsdienst de opsporingsinstantie. Eén zaak is aangeleverd door de Inspectie SZW en vier zaken door de politie.

2.2 Voorbereiding op rampenbestrijding: aanwijzingen bedrijfsbrandweer

Het Landelijk Expertisecentrum (LEC) BrandweerBRZO heeft in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een overzicht opgesteld van de bedrijfsbrandweeraanwijzingen bij Brzo-bedrijven. Een bedrijfsbrandweer is nodig wanneer er sprake is van een bijzonder gevaar voor de openbare veiligheid, er onvoldoende stationaire blus- en koelvoorzieningen aanwezig zijn en het verschil kan maken op het verloop van een incident.

De status van de bedrijfsbrandweeraanwijzingen en –procedures is opgenomen in de onderstaande tabel. Voor 345 Brzo-bedrijven is een beoordeling uitgevoerd. Dit heeft geleid tot 104 aanwijzingen en 241 besluiten dat geen bedrijfsbrandweer nodig is. Van de aangewezen bedrijven is 90% hogedrempelbedrijf.

Tijdens de momentopname (op 1 april 2021) zijn er 62 Brzo-bedrijven waar een bedrijfsbrandweer procedure loopt of nog opgestart moet worden. Deels betreft dit nieuwe Brzo-bedrijven. De verantwoordelijke veiligheidsregio's verwachten dat het overgrote deel van deze (lopende of nog te starten) procedures niet zal leiden tot een bedrijfsbrandweeraanwijzing. Bij geen van de bedrijven is sprake van acuut gevaar in verband met het nog ontbreken van de beoordeling of een bedrijfsbrandweer nodig is. Van slechts 4 bedrijven wordt verwacht dat de procedure tot een aanwijzing zal leiden.

Over het algemeen streven de veiligheidsregio's ernaar via de omgevingsvergunning milieu te regelen dat stationaire (automatische) voorzieningen worden voorgeschreven. Dit heeft veelal de voorkeur boven personele inzet van een bedrijfsbrandweer. Dit is in een aantal gevallen tevens de reden dat trajecten nog niet zijn afgerond.

Tabel 1: gegevens Staat van de Veiligheid 2020, stand van zaken 1 april 2021

	Aantal bedrijven dat mogelijk in aanmerking komt voor een aanwijzing	Aantal beoordeeld	Aantal aangewezen bedrijven	Bedrijven waar geen bedrijfsbrandweerder nodig is	Overige bedrijven (in behandeling / nog niet gestart)
Hoge drempel-bedrijven	265 (65%)	224 (85%)	94 (35%)	130 (49%)	41 ¹ (15%)
Lage drempel-bedrijven	142 (35%)	121 (85%)	10 (7%)	111 (78%)	21 ² (15%)
Totaal	407	345 (85%)	104 (26%)	241 (59%)	62 (15%)

2.3 Inspectie SZW Rapportage inspectieproject maatregelen tegen overvullen Brzo-PGS 29 opslagtanks

Het overvullen van opslagtanks is een reëel risico dat inherent aan tankopslag verbonden is. Diverse (inter)nationale ongevalscausistiek toont aan dat dit voor werknemers tot levensbedreigende situaties kan leiden en heeft geleid. In 2016 is Inspectie SZW het inspectieproject maatregelen tegen overvullen bij Brzo en andere bedrijven gestart. Aanleiding voor het inspectieproject was de brief van de staatssecretaris van IenW mede namens SZW, JenV, IPO en de Brzo-toezichthouders van 15 februari 2016 gericht aan werkgeversorganisatie VNO-NCW. De brief ging onder meer over de door het ministerie van SZW en Inspectie SZW noodzakelijk geachte technische maatregelen tegen overvullen. Sinds 2016 controleert Inspectie SZW bij niet-Brzo bedrijven de maatregelen tegen overvullen en voerde een eerste inventarisatie uit bij Brzo-bedrijven. Uit deze eerste inventarisatieronde en de inspecties bij de niet-Brzo bedrijven bleek dat 80% van deze opslagbedrijven reeds voldeed aan de maatregelniveaus zoals omschreven in de brief aan VNO-NCW en in de PGS 29 versie 2016.

Het doel van de inspectieprojecten was om door middel van steekproeven bij de, op basis van een risicoanalyse, geselecteerde bedrijven vast te stellen in hoeverre de vereiste maatregelen zijn geïmplementeerd, of de maatregelen voldoen en om waar nodig correcte implementatie van de PGS 29 af te dwingen.

In samenspraak met de branche organisatie VOTOB zijn diverse toegestane configuraties voor de maatregelen opgesteld. VNO-NCW en MKB hebben via hun vertegenwoordiging in de PGS 29 werkgroep hiervan kennis kunnen nemen.

Buiten het kader van dit project vielen de bedrijven die naar aanleiding van de brief aan VNO-NCW een implementatieplan hadden ingediend om binnen de gestelde termijnen te zullen kunnen voldoen aan de maatregelniveaus. Deze bedrijven zijn, na afloop van de termijnen van de implementatieplannen, gecontroleerd.

¹ Hiervan 13 bedrijven in behandeling, 8 bedrijven nog niet gestart. Van deze 21 bedrijven is de verwachting dat één bedrijf een bedrijfsbrandweeraanwijzing zal krijgen.

² Hiervan 33 bedrijven in behandeling, 8 bedrijven nog niet gestart. Van deze 41 bedrijven verwacht de veiligheidsregio dat 3 bedrijven een bedrijfsbrandweeraanwijzing zullen krijgen.

In totaal zijn 62 inspecties uitgevoerd waarbij is geconstateerd dat vijftien bedrijven onvoldoende maatregelen tegen overvullen hadden getroffen. Van deze vijftien bedrijven hebben, na het inzetten van handhaving, nu tien bedrijven ook de nodige maatregelen tegen overvullen getroffen. Bij vijf bedrijven (waarvan drie vestigingen van één concern) zijn nog niet alle maatregelen tegen overvullen genomen. Er lopen twee beroepszaken (voor vier bedrijven). Tot slot is een handhavingstraject opgestart tegen een bedrijf met een goedgekeurd implementatieplan, waarvan tijdens de inspectie bleek dat toch niet alle maatregelen tegen overvullen waren getroffen.

3. Incidenten, ongewone voorvallen en internationaal perspectief

3.1 Incidenten

De Inspectie SZW doet onderzoek naar bedrijfsincidenten waar gevaarlijke stoffen bij betrokken zijn die effect hebben op de arbeidsveiligheid. Het primaire doel van het onderzoek is het vaststellen of er een direct causaal verband is tussen het incident en een overtreding. Daarnaast worden de uitgevoerde analyses onder meer gebruikt om te leren van incidenten, de naleving van wet- en regelgeving te beoordelen en kan de informatie over incidenten nuttig zijn bij het verbeteren van preventiemaatregelen door bedrijven. Niet alle incidenten worden onderzocht door de Inspectie SZW.

Het RIVM voert onderzoeken uit op het terrein van gezond en veilig werken als onderdeel van een meerjarige opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het RIVM analyseert hierdoor incidenten die door Inspectie SZW zijn onderzocht waaronder de incidenten met gevaarlijke stoffen bij chemische bedrijven en rapporteert hier jaarlijks over. De bevindingen uit deze analyses kunnen gebruikt worden voor de inspectie- en handhavingsstrategieën. Bedrijven kunnen de inzichten gebruiken om hun veiligheidsbeleid te verbeteren.

In 2020 zijn zeventien incidenten, waarvan het incidentonderzoek in 2020 is afgerond, geanalyseerd; bij vijftien incidenten zijn gevaarlijke stoffen vrijgekomen, twee keer gevolgd door een brand. Verder betrof één incident een directe brand in een industrieel fornuis en in één incident kwamen door opvang in een afgesloten calamiteitenbak geen stoffen vrij.

Er viel één dodelijk slachtoffer. Twee personen liepen vermoedelijk blijvend letsel op (brandwonden en oorsuizen). In zeven incidenten liepen 30 personen vermoedelijk herstelbaar letsel op, na het vrijkomen van gevaarlijke stoffen.

De incidenten vonden overwegend plaats bij hoge-drempelinrichtingen. Vaak waren één of meerdere ontvlambare stoffen of acuut toxische stoffen bij het incident betrokken. Tien van de zeventien incidenten vonden plaats tijdens opstart, onderhoud of uit bedrijf neming.

Aan de incidenten lagen verschillende directe oorzaken ten grondslag, waarbij vooral menselijke fouten en materiaalverzwakking (waaronder corrosie en erosie) relatief vaak voorkwamen. Bij de zeventien onderzochte incidenten ging het op verschillende onderdelen in het proces en de uitvoering mis. Naast het verzwakt raken van materialen, waren chemische processen niet goed onder controle waardoor deze niet als verwacht liepen wat niet op tijd werd ontdekt en hersteld. De noodmaatregelen waren daarbij vaak niet of niet goed ingevoerd. Bij zes incidenten had een aanvullende noodmaatregel het incident nog kunnen voorkomen. Deze noodmaatregelen waren voornamelijk niet of niet adequaat geïmplementeerd.

Als een incident toch optreedt, kunnen door maatregelen de gevolgen van het incident beperkt worden, zoals door uitstroming te stoppen of de verdamping en verspreiding van gevaarlijke stoffen te beperken. Bij negen incidenten werd het incident beperkt door een menselijke ingreep. Het falen van veiligheidsmaatregelen is vaak het gevolg van tekortkomingen in de identificatie en beoordeling van gevaren (VBS-element ii) of de controle op de exploitatie (VBS-element iii). Als gevolg daarvan zijn veiligheidsvoorzieningen vaak niet aanwezig of niet toereikend om het ongeval af te wenden.

Bij vijftien incidenten had de organisatie niet de juiste technische middelen of organisatorische procedures getroffen om afwijkingen tijdig te kunnen ontdekken en herstellen.

3.2 Ongewone voorvallen

Ongewone voorvallen zijn incidenten met potentieel verre gaande gevolgen voor het milieu en de omgeving, bijvoorbeeld brand of lekkage van gevaarlijke stoffen. Bedrijven moeten een incident op grond van de Wet milieubeheer bij het bevoegd gezag melden. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) ontvangt alle meldingen van het bevoegd gezag via de zes Brzo-OD's. De ILT registreert en analyseert deze meldingen samen met de zes Brzo-OD's en zij doen onderzoek naar de oorzaak om het risico op nieuwe incidenten te verkleinen. Overheden gebruiken de informatie ook voor hun toezichtstaak.

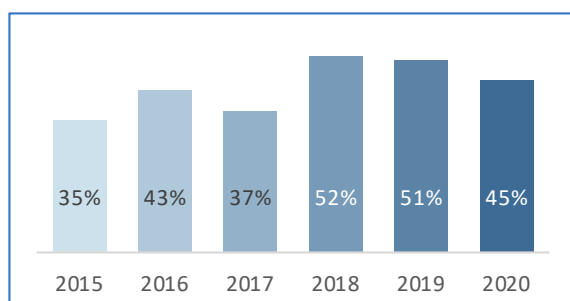
De ILT heeft met de zes Brzo-Omgevingsdiensten (Brzo-OD's) in 2020 een landelijke informatiekaart gemaakt die onder alle BRZO-bedrijven is verspreid. Deze kaart geeft aan hoe en waarom bedrijven hun ongewone voorvallen moeten melden. Tevens is in 2020 een leidraad met voorbeelden opgesteld voor de interpretatie van Wm artikel 17.2. Deze besteedt aandacht aan verschillende situaties waarop de meldingsplicht van toepassing is. Na een testfase in 2021 zal de leidraad ook met het bedrijfsleven gedeeld worden. De leidraad met voorbeelden is een handreiking voor het landelijk uniform omgaan met ongewone voorvallen. In de leidraad wordt ook voorgesorteerd op de Omgevingswet, wanneer bedrijven alleen 'significante' voorvallen zullen moeten melden.

Meldingen BRZO-bedrijven

Sinds 2015 is het aantal bedrijven waarvan een melding is geregistreerd bij de ILT toegenomen van 35% naar maximaal 52% in 2018 (figuur 1). In 2020 is echter het percentage BRZO-bedrijven dat meldingen deed met 45% afgenomen ten opzichte van 2019. In 2020 hebben 185 BRZO-bedrijven een ongewoon voorval gemeld. Dit zijn er 14 minder dan in 2019. Dat het aantal meldende bedrijven in 2020 is afgenomen lijkt grotendeels te verklaren te zijn door de Coronacrisis, waarbij veel bedrijven hun productie tijdelijk hebben moeten afschalen.

De BRZO-OD's besteden sinds 2018 extra aandacht aan het stimuleren van bedrijven om incidenten te melden. Daarbij vragen zij bedrijven ook om de kwaliteit van de meldingen te verbeteren.

Van ieder bedrijf is in 2020 nagegaan hoe het kan dat zij veel dan wel weinig voorvallen melden. Deze aanpak heeft ertoe geleid dat een aantal niet-gemelde voorvallen alsnog aan het licht kwam. In 2021 zal deze aanpak dan ook worden gecontinueerd. Naast de aandacht van de inspecteurs hebben de BRZO-OD's ook gedragswetenschappers ingeschakeld om eventuele barrières in de meldingsbereidheid inzichtelijk te maken.

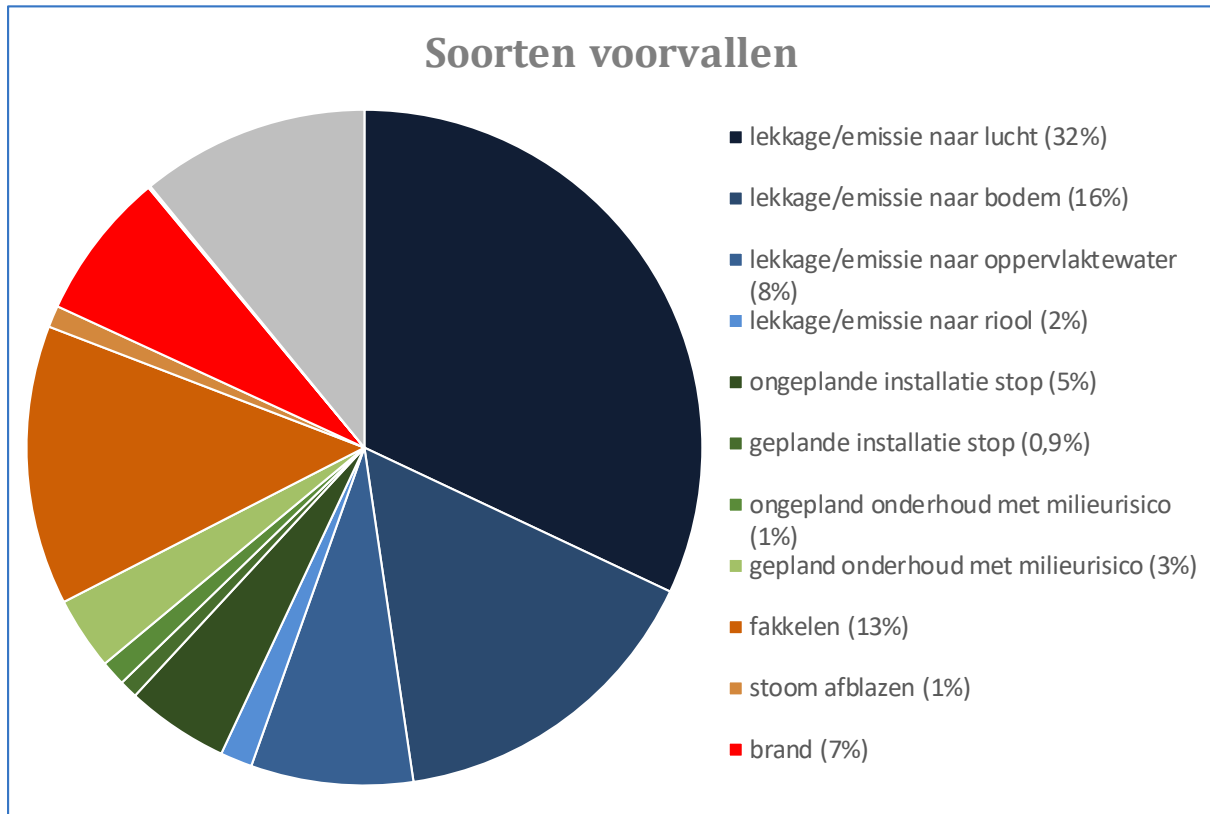
Figuur 1: Aandeel BRZO-bedrijven met één of meer geregistreerde meldingen. (ILT: cijfers 2015-2017. BRZO-OD's: cijfers 2018-2020).

Indicatie meldingen

In figuur 2 zijn de in 2020 geregistreerde incidenten bij BRZO-bedrijven per soort voorval weergegeven. In totaal gaat het om 1.836 reguliere meldingen bij 185 BRZO-bedrijven, dat zijn er bijna 500 minder dan de 2324 meldingen in 2019. Het vaakst is er sprake van een lekkage of een emissie van een milieubelastende stof.

Om de focus te kunnen leggen op de meest relevante ongewone voorvallen worden per 2021 een

aantal soorten buiten beschouwing gelaten. Uit nader onderzoek is namelijk gebleken dat diverse bedrijfsmeldingen zonder milieurelevantie, veelal aan onderhoud gerelateerd, ten onrechte voor ongewoon voorval werden aangezien.

Figuur 2: Soorten incidenten in 2020 bij BRZO-bedrijven. (Cijfers BRZO-OD's, betreft reguliere meldingen).

3.3 Nederlandse incidenten in internationaal perspectief

De Seveso III-richtlijn bepaalt dat hoge-drempelinrichtingen eenmaal per jaar moeten worden geïnspecteerd en lage-drempelinrichtingen eenmaal per drie jaar. Wanneer inspectiediensten inspectieprogramma's opstellen op basis van risicobenadering, kan hiervan worden afgeweken. Daarnaast bepaalt de Seveso III-richtlijn dat grote ongevallen met gevaarlijke stoffen bij Brzo-bedrijven aan de Europese Commissie moeten worden gemeld. Dat zijn de zogenaamde MARS-meldingen (Major Accident Reporting System, de database waarin de meldingen van zware ongevallen worden opgenomen).

In 2020 heeft Nederland geen zware ongevallen gemeld aan de Europese Commissie. Zware ongevallen worden altijd onderzocht door de Onderzoeksraad voor Veiligheid die hier een rapport over opstelt.

Hieronder worden de aan de Europese Commissie gemelde incidenten van de jaren 2011 – 2020 weergegeven.

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal Mars-incidenten	2	4	3	4	3	6	3	1	3	0

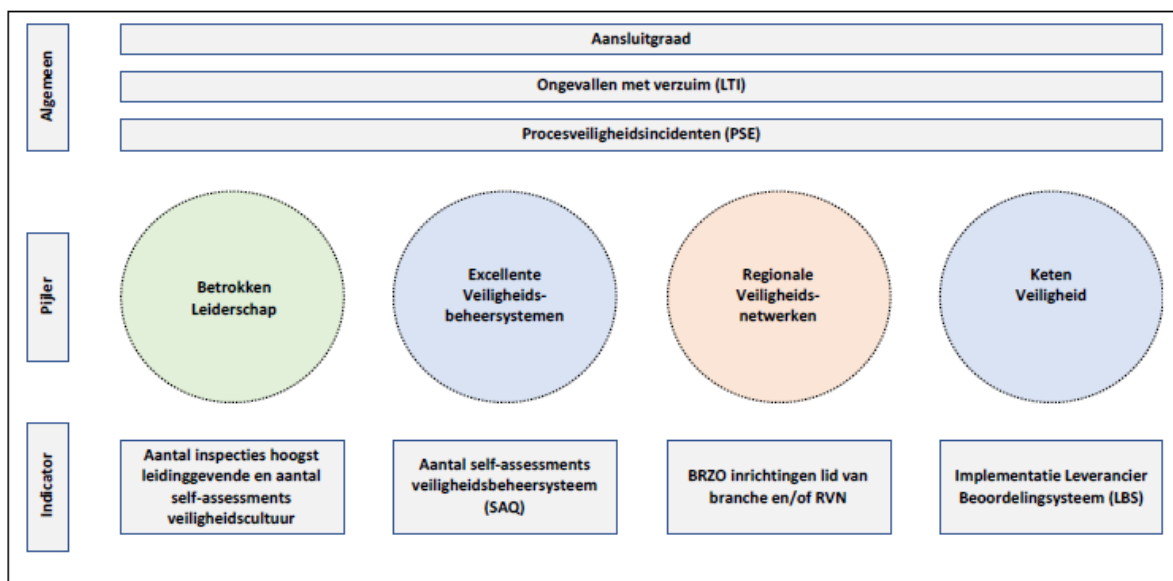
4. Veiligheidsprestaties industrie: Jaarverslag Veiligheid Voorop

4.1 Context

In 2011 is VNO-NCW met een aantal brancheorganisaties in de (petro)chemie gestart met het programma Veiligheid Voorop. Dit programma richt zich op de verbetering van de veiligheidscultuur en de veiligheidsprestaties binnen Brzo-bedrijven van de (petro)chemieketen (raffinage, chemie, op- en overslag en afvalverwerking). Om deze verbetering te realiseren is een actieplan vastgesteld voor de vier pijlers van een excellente veiligheidscultuur: leiderschap, excellente veiligheidsbeheersysteem, regionale veiligheid netwerken en veiligheid in de keten.

4.2 Resultaten Veiligheid Voorop 2020

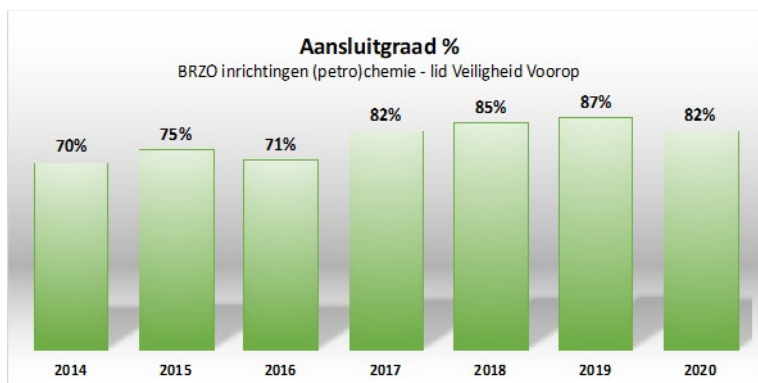
Op de vier pijlers heeft Veiligheid Voorop Kwaliteit Prestatie Indicatoren (KPI's) ontwikkeld. Daarnaast is een aantal algemene indicatoren ontwikkeld (Aansluitgraad, LTI en PSE). Het schema hieronder geeft de pijlers en indicatoren van Veiligheid Voorop weer.

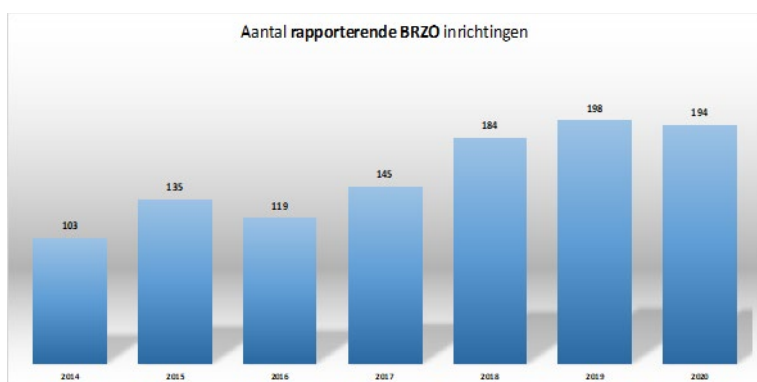
De indicatoren worden jaarlijks opgevraagd via brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken. Het volgen en verbeteren van deze indicatoren moet leiden tot een betere veiligheidscultuur binnen de Brzo-bedrijven dat vervolgens leidt tot minder ongevallen en incidenten binnen bedrijven in de chemieketen. Hierna worden de resultaten uit het jaarverslag van Veiligheid Voorop samengevat.

Algemene Kwaliteit Prestatie Indicatoren

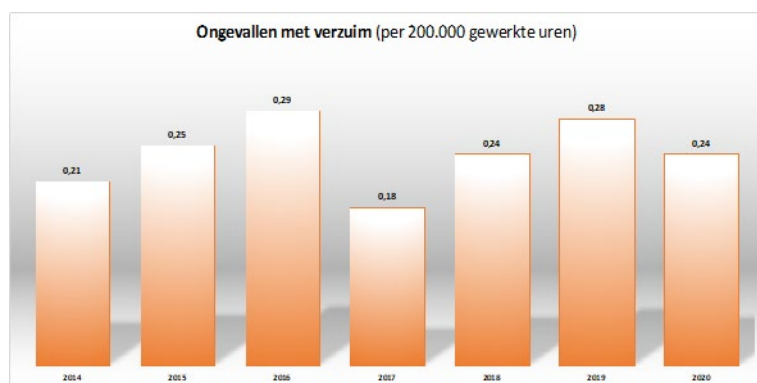
In de onderstaande figuur wordt het verloop van de aansluitgraad van Brzo-bedrijven met petrochemische van de laatste zes jaar weergegeven.

De aansluitgraad van Brzo-locaties met petrochemische kwalificatie bij Veiligheid Voorop is 82% (258 van de 316 locaties) en ligt daarmee lager dan de door Veiligheid Voorop aansluitgraad uit 2019 (85%). Deze afname is het gevolg van een stijging (circa 2%) van het aantal Brzo-bedrijven met een (petro)chemische kwalificatie, in combinatie met een afname (circa 3%) van het absolute aantal Brzo-bedrijven dat via de brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken bij Veiligheid Voorop is aangesloten. De reden voor deze daling zal onderwerp van discussie zijn in het overleg met de brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken om te bekijken hoe dit verbeterd kan worden. Daarnaast waren er nog 45 andere Brzo-inrichtingen buiten de (petro)chemische sector aangesloten.

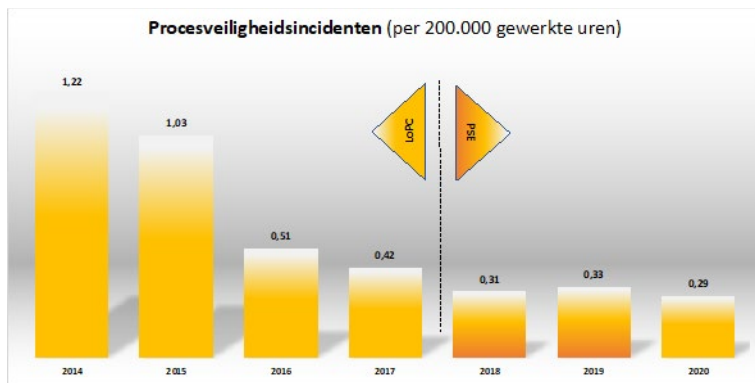

In 2020 hebben 194 bedrijven gerapporteerd, dit is 75% van de leden en is nagenoeg hetzelfde als vorig jaar. In de rapportage wordt gemeld dat het bestuur zich zal blijven inspannen om het aantal rapporterende bedrijven te verhogen.

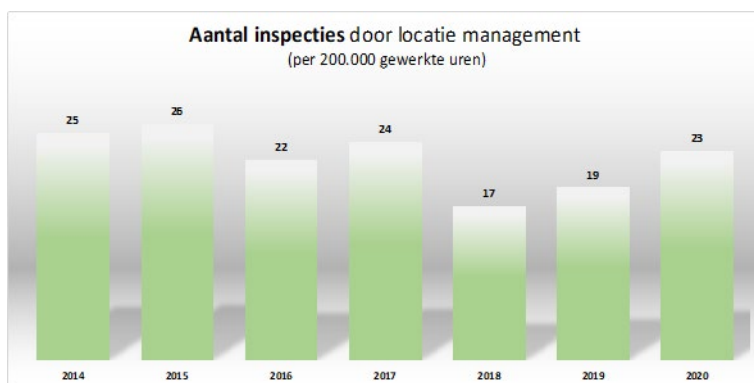
Het aantal ongevallen met verzuim per 200.000 gewerkte uren is gedaald van 152 in 2019 naar 117 in 2020, een daling van 23%. Dit is voor de LTI rate (Lost Time Injury) – een maat voor de arbeidsveiligheid – is afgenomen met 14% namelijk van 0,28 in 2019 naar 0,24 in 2020. De procentuele daling van de LTI rate is minder sterk omdat ook het aantal gewerkte uren in 2020

met ruim 15% is afgenomen ten opzichte van 2019. Mogelijk is de daling van het aantal gewerkte uren in 2020 het gevolg van de Covid pandemie.

De maat voor de procesveiligheid wordt vanaf 2018 uitgedrukt in Process Safety Event (PSE). Het aantal PSE-incidenten is van 165 in 2019 gedaald naar 121 in 2020. De PSE rate is in 2020 0,29 ten opzichte van 0,33 in 2019. Voor de minder sterke daling van de PSE rate ten opzichte van het absolute aantal procesveiligheidsincidenten geldt dezelfde verklaring als gegeven voor de ongevallen met verzuim, namelijk de afname van het aantal gewerkte uren als gevolg van de Covid pandemie.

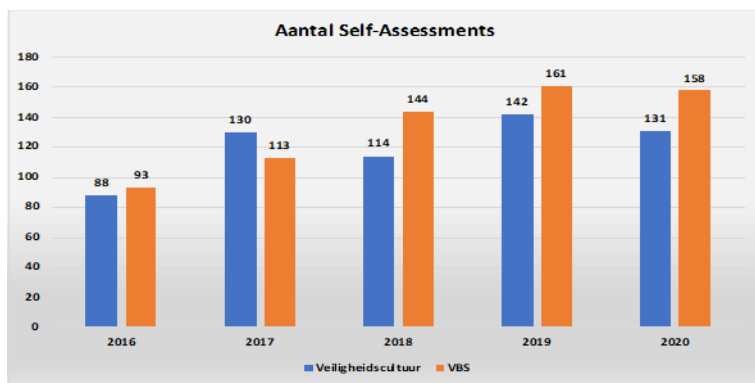
Betrokken leiderschap

Van de 194 rapporterende bedrijven hebben 188 bedrijven (97%) inspecties door het locatie management uitgevoerd. Het gemiddelde aantal inspecties (per 200.000 gewerkte uren) door de hoogst operationeel leidinggevende in een bedrijf is met 23 inspecties in 2020 met 21% gestegen ten opzichte van 19 inspecties in 2019. In absolute aantallen steeg het aantal uitgevoerde inspecties met 4% van 11039 in 2019 naar 11466 in 2020. Gemiddeld werden er 59 inspecties per bedrijf uitgevoerd, wat neerkomt op ongeveer 1 inspectie door het locatiemanagement per week.

Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS)

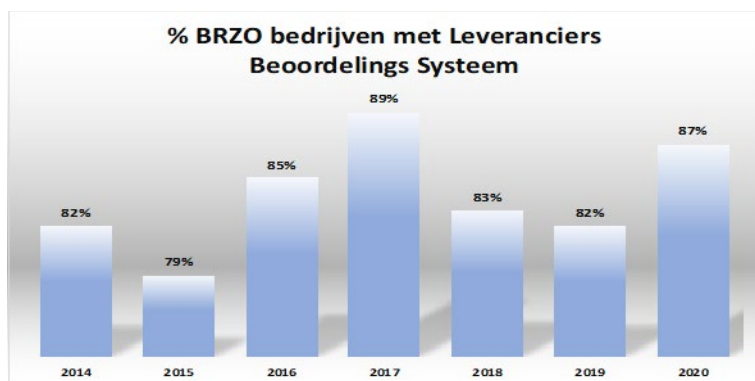
Veiligheid Voorop biedt bedrijven een self assessment questionnaire (SAQ) aan, waarmee men inzicht kan krijgen in de veiligheidscultuur en de implementatie het veiligheidsbeheerssysteem (VBS). Brzo-bedrijven zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) te hebben. Hierbij hoort ook een periodieke check om vast te stellen of de eigen regels en procedures worden nageleefd.

Het percentage bedrijven dat vrijwillig periodiek een SAQ naar de veiligheidscultuur uitvoert, is in 2020 68% (131 bedrijven). Dit is een daling van 8% ten opzichte van 2019. Door de SAQ in te vullen kan een bedrijf inzicht in en een indicatie van de veiligheidscultuur binnen het bedrijf krijgen. Een verklaring voor de daling kan zijn dat bedrijven op basis van een eerder uitgevoerde assessment een cultuurprogramma opstellen, waarvan de uitvoering in de regel enkele jaren in beslag neemt. Een jaarlijkse herhaling van de cultuur assessment lijkt in dat geval minder zinvol.

Brzo-bedrijven zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsbeheersysteem (VBS) te hebben. Hierbij hoort ook een periodieke check om vast te stellen of de eigen regels en procedures worden nageleefd. In 2020 hebben 158 locaties (81%) hun VBS beoordeeld; dit percentage is vergelijkbaar met 2019. In 2020 is gestart aan een revisie van het bestaande SAQ-instrument en deze tevens meer laagdrempelig te maken zodat het gebruik ervan verder wordt gestimuleerd. In de loop van 2021 zal de nieuwe conceptversie en het 'light' model in diverse bedrijven getest worden, waarna het project in het najaar van 2021 zal worden afgerond.

Veiligheid in de keten

Ter versterking van de veiligheid in de keten wordt een systeem - het Leveranciers Beoordeling Systeem (LBS) - aanbevolen dat opdrachtnemers beoordeeld op het gebied van veiligheidsprestaties en veiligheidscultuur voordat een opdracht verstrekt wordt. In 2020 was dit percentage 87% en daarmee 6% hoger dan in 2019 (81%). Over de jaren heen kan vastgesteld worden dat de overgrote meerderheid van de bedrijven beschikt over een LBS.

Regionale Veiligheids Netwerken

Het uitwisselen van kennis en best practices en het leren van (bijna) incidenten is van groot belang voor het bereiken van een hoger veiligheidsniveau binnen de industrie. De Regionale Veiligheids Netwerken (RVN) spelen hierin een belangrijke rol om bedrijven met elkaar in contact te brengen. Kennis, ervaring en goede praktijken worden uitgewisseld. Ook de netwerken onderling stemmen met elkaar af. In het jaarverslag van Veiligheid Voorop wordt een aantal vermeldenswaardige zaken opgesomd. Bijvoorbeeld dat Deltalinqs veel aandacht besteedde aan ATEX (explosieve atmosferen) en workshops over de good practices met betrekking tot Corrosie onder Isolatie.

4.3 Overige activiteiten

Het ministerie Infrastructuur en Waterstaat stelt sinds 2017 jaarlijks een bedrag ter beschikking waarmee ze initiatieven ondersteunt van samenwerkingsverbanden en brancheorganisaties die voldoende bijdragen aan blijvende versterking van de omgevingsveiligheid in Nederland in relatie tot industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen of risicovolle processen. In 2020 is uitvoering gegeven aan de volgende projecten:

- Seveso Top Leadership curriculum en verdere inventarisatie (penvoerder Veiligheid Voorop)
Seveso Top Leadership is hét curriculum voor de hoogst operationeel eindverantwoordelijke van een Brzo-locatie dat hem/haar kennis en inzicht geeft in het managen van veiligheidsaspecten waar hij/zij als hoogste in rang verantwoordelijk voor is. De ontwikkeling van het eerste deel van het curriculum, specifiek gericht op 'betrokken leiderschap', is gestart in 2019 en in 2020 afgerond. In totaal hebben 19 managers van verschillende Brzo-bedrijven in twee pilot projecten dit eerste deel van het curriculum getoetst. In 2021 is vervolg voorstel ingediend voor subsidie.
- Leren van incidenten (penvoerder Veiligheid Voorop)
Binnen de (petro)chemische industrie, staat 'leren van (bijna-) incidenten' al jaren hoog op de agenda. Daarom hebben Veiligheid Voorop, de betrokken brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken het initiatief genomen om met een aantal Brzo-bedrijven via een Safety Deal een project 'leren van incidenten' op te starten. Het eindresultaat is een handreiking die op drie niveaus (organisatie, individueel en sector) praktische ontwerpprincipes beschrijft voor het (beter) leren van incidenten. In 2021 zullen voorstellen ontwikkeld worden om met name leren op sectorniveau verder vorm te geven.
- Vertrouwensraad (penvoerder VHCP)
Ondanks alle inspanningen voor veiligheid doen zich soms nog steeds gevaarlijke situaties voor bij bedrijven in de (petro)chemische industrie maar deze worden niet altijd gemeld. Met ondersteuning van een Safety Deal is in 2020 onderzocht of het waardevol kan zijn als er een mogelijkheid bestaat om deze melding extern te doen, bijvoorbeeld bij een industrie-breed meldpunt. Het verslag van dit onderzoek zal worden besproken met de bij Veiligheid Voorop betrokken partijen om de verdere follow-up te bepalen.

Veiligheid Voorop organiseert het uitwisselen van kennis en ervaringen, zoals bijvoorbeeld de Veiligheid Voorop Veiligheidsdag en een directeurenoverleg.

Tot slot wordt in de rapportage aangegeven dat in oktober 2020 de Safety Delta Nederland (SDN) is gelanceerd. Deze heeft als doel dat de Nederlandse (petro)chemische industrie anno 2030 de veiligste ter wereld is en daarmee een internationaal gewaardeerde en erkende toppositie op het terrein van ontwikkeling van veiligheidsconcepten met betrekking tot gevaarlijke stoffen inneemt. De SDN is een samenwerkingsverband tussen overheid, wetenschap en industrie. De focus van de SDN activiteiten in 2021 zal liggen op het 'operationeel' maken van SDN. Dit betekent zichtbaar worden voor en verbinding zoeken met gebruikers in het veld, waarbij SDN zal starten met een beperkt aantal onderwerpen of thema's.

Bijlage 1: Achtergrond en werking Brzo-stelsel

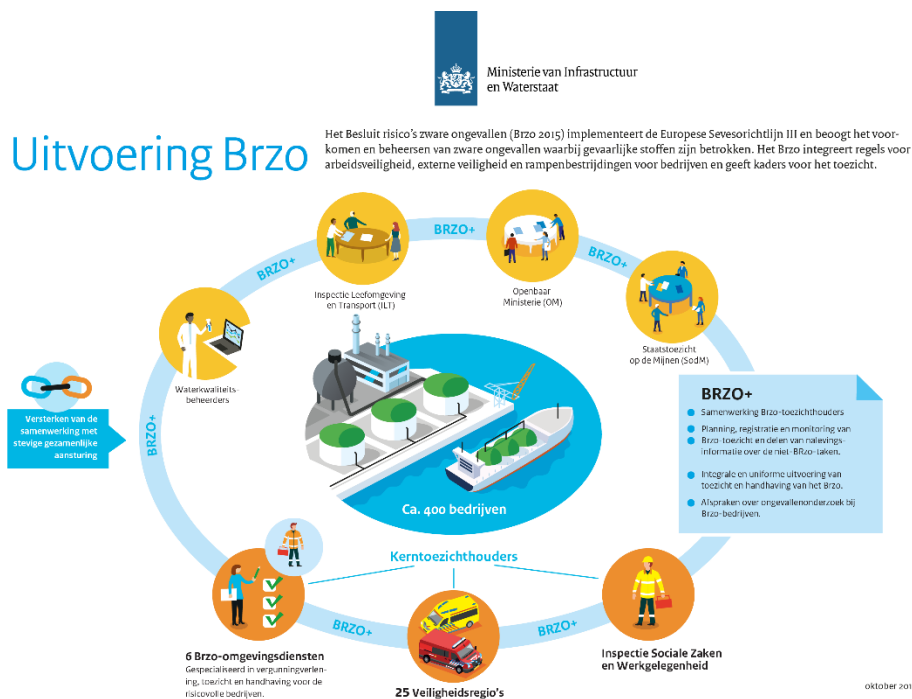
Brzo-stelsel

Het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo) dient ter implementatie van de Europese Seveso-richtlijn en beoogt het voorkomen en beheersen van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken. Het Brzo is integraal van aard en stelt eisen aan de meest risicovolle bedrijven in Nederland op het gebied van externe veiligheid/milieu, arbeidsveiligheid (interne veiligheid) en de voorbereiding op de rampenbestrijding.

Sinds 1 januari 2016 zijn de provincies Wabo-bevoegd gezag voor alle Brzo-bedrijven. Voorheen waren gemeenten Wabo-bevoegd gezag (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) voor een deel van de Brzo-bedrijven. Zes Omgevingsdiensten, de zogenaamde Brzo-Omgevingsdiensten, zijn gespecialiseerd in vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de risicovolle bedrijven (Brzo-bedrijven en de bedrijven van categorie 4 uit de Europese Richtlijn industriële emissies):

Brzo omgevingsdienst	Geografische dekking
Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zeeland (ondergebracht bij de DCMR)	Zuid-Holland/Zeeland
Omgevingsdienst regio Nijmegen	Gelderland/Overijssel
OD Groningen	Groningen/Fryslân/Drenthe
RUD Limburg Zuid	Limburg
Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	Noord Brabant
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Noord-Holland/Utrecht/Flevoland

De uitvoerders van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij Brzo-bedrijven werken met elkaar samen. Dit zijn de zes Brzo-omgevingsdiensten, de veiligheidsregio's, Inspectie SZW, ILT, waterkwaliteitsbeheerders en het Openbaar Ministerie. Dit samenwerkingsverband wordt BRZO+ genoemd.

IenW, SZW en JenV zijn samen beleidsverantwoordelijk voor het Brzo. De Staatssecretaris van IenW is de coördinerende bewindspersoon voor het Brzo.

De verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van IenW houdt onder meer in het beleggen van de verantwoordelijkheden binnen de Wabo-kolom, het toedelen van bevoegdheden, het vastleggen van kaders voor de uitvoering, de wijze van financiering en de monitoring en evaluatie van het functioneren van het Wabo-stelsel. Ook de afstemming met andere relevante bevoegdhedenstelsels is hierbij aan de orde, bijvoorbeeld de relatie met het strafrechtelijke stelsel, het stelsel van de arbeidswetgeving en het stelsel van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

De ILT is wettelijk adviseur voor het bevoegd gezag bij het verlenen van Wabo-vergunningen voor grote bedrijven. Daarbij legt de ILT het accent onder meer op externe veiligheid. De ILT ziet daarbij toe op de toepassing van de best beschikbare technieken uit bijvoorbeeld de BREFs of de PGS-richtlijnen.

De verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van SZW voor de Brzo-bedrijven betreft het wettelijke kader van het stelsel van gezond en veilig werken (arbestelsel). In het arbestelsel schept de overheid het kader waarbinnen het gezondheids- en veiligheidsbeleid in bedrijven vorm moet krijgen. De werkgever en werknemers zijn primair verantwoordelijk om de gezondheid en veiligheid van werknemers te garanderen door gezamenlijk dit arbeidsgezondheid- en arbeidsveiligheidsbeleid in te vullen.

De verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid voor de Brzo-bedrijven betreft de wettelijke kaders voor het stelsel van veiligheidsregio's ten behoeve van (de voorbereiding op de) de brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing (inclusief aanwijzing bedrijfsbrandweer). Ook is er een verantwoordelijkheid voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten en het stelsel van de strafrechtelijke handhaving.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

De Seveso-richtlijn schrijft voor dat een bedrijf alle noodzakelijke maatregelen treft ter voorkoming van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen voor mens en milieu en de overheden in zijn omgeving hierover informeert. De overheden dienen toezicht te houden en treden handhavend op bij overtredingen. De richtlijn is in Nederland vooral geïmplementeerd in het Brzo en de Regeling risico's zware ongevallen (Rrzo). De Brzo-bedrijven hebben daarnaast ook te maken met vergunningplicht onder de Wabo waarin onder meer de best beschikbare technieken (BBT) als uitgangspunt dienen. Bij de uitvoering van de Brzo-inspecties hanteren de toezichthouders de wettelijke uitgangspunten als bepaald in het Brzo en nader uitgewerkt in bijvoorbeeld de landelijke inspectiemethodiek, de gezamenlijke kwaliteitscriteria en de landelijke handavingsstrategie.

Toezichthouders richten zich op de kwaliteit en implementatie van het veiligheidsbeleid, het veiligheidsbeheersysteem en de maatregelen die vanuit het Brzo, de Wabo-vergunning, de arbeidsomstandighedenregelgeving dan wel de Wet veiligheidsregio's verplicht zijn gesteld. De inspectieresultaten worden in een inspectierapport vastgelegd, waarvan een samenvatting actief openbaar wordt gemaakt op de website van BRZO+. Om de resultaten van de Brzo-inspecties inzichtelijker te maken is op de website (link: www.brzoplus.nl/brzo/bedrijven) de alfabetische bedrijvenlijst uitgebreid met deze gegevens. Daarnaast wordt jaarlijks over de inspectieresultaten door BRZO+ een monitoringsrapportage opgesteld.

De systematiek van de landelijke handavingsstrategie Brzo wordt in 2020 door de toezichthouders voor het vijfde jaar toegepast. De handavingsstrategie leidt ertoe dat vooraf duidelijk is welke overtreding tot welke sanctie leidt. Daarvoor worden overtredingen naar ernst ingedeeld. De volgende drie categorieën overtredingen met daarbij behorende sancties zijn omschreven:

- Categorie 1: onmiddellijke dreiging of onomkeerbaar risico op een zwaar ongeval, er is sprake van ernstig gevaar. Sanctie: direct ingrijpen met zwaarste handavingsinstrumenten, werkzaamheden stilleggen en pas toestaan werk weer aan te vangen als adequate (nood)maatregelen zijn getroffen. Geen hersteltermijn.

- Categorie 2: geen onmiddellijke dreiging van een zwaar ongeval, wel duidelijk onvoldoende maatregelen getroffen. Sanctie: herstel afdwingen met zware tot middelzware handhavingsinstrumenten binnen gepaste hersteltermijn.
- Categorie 3: zeer geringe dreiging van een zwaar ongeval, wel lichtere tekortkomingen. Sanctie: herstel afdwingen met lichtere handhavingsinstrumenten binnen redelijke hersteltermijn.

Sinds 2017 publiceert BRZO+ mede op verzoek van de Tweede Kamer op haar website een nalevingslijst Brzo-bedrijven³. De informatie op deze nalevingslijst komt uit de openbare samenvattingen die op de website van het BRZO+ staan. In de openbare samenvatting zijn opgenomen de bedrijfsinformatie, de inspectieonderwerpen en de bevindingen van het Brzo-inspectieteam. Verder zijn ook de overtredingen opgenomen. Minimaal drie keer per jaar wordt de nalevingslijst (inclusief disclaimer) op de website BRZO+ geactualiseerd.

³ De nalevingslijst is te raadplegen via de volgende link: <https://brzoplus.nl/inspectie-resultaten/nalevingslijst/>

Bijlage 2: Begrippen

Bedrijfsbrandweeraanwijzing	De bedrijfsbrandweeraanwijzing is een besluit van de veiligheidsregio. Het besluit vindt plaats op grond van artikel 31 van de Wet veiligheidsregio's. De Inspectie SZW en het bevoegd gezag Wabo hebben in het proces een adviserende rol.
BBT	Best beschikbare techniek
Brzo	Besluit risico's zware ongevallen 2015.
Brzo-bedrijven	Bedrijven die onder de werkingssfeer van het Brzo vallen.
BRZO+	BRZO+ is een samenwerkingsprogramma. In dat programma participeren de Brzo-omgevingsdiensten, de veiligheidsregio's, de Inspectie SZW, de Inspectie Leefomgeving en transport, de waterkwaliteitsbeheerders en het Openbaar Ministerie. De samenwerking en de landelijke afstemming behelzen het volledige pakket van de Wabo vergunningverlening- toezicht-, en handhavingstaken (VTH-taken) en taken op het gebied van arbeidsomstandigheden bij de majeure risicobedrijven (Brzo-bedrijven en bedrijven die behoren tot categorie 4 van de Richtlijn industriële emissies). Dit voor zover partijen daar direct of indirect een wettelijke of gemandateerde taak in hebben.
Hoge-drempelinrichting	Bedrijf dat verplicht is een veiligheidsrapport op te stellen. De Seveso-richtlijn kent twee drempels, zogenaamd hoge drempel en lage drempel. De drempels zijn weergegeven in bijlage I van de Seveso-richtlijn. De hoge drempelinrichtingen hebben naast het beleidsdocument en een veiligheidsbeheersysteem, ook de verplichting een veiligheidsrapport op te stellen.
Lage-drempelinrichting	Een Brzo-bedrijf dat een beleidsverklaring en een veiligheidsbeheersysteem moet opstellen. De Seveso-richtlijn kent twee drempels, zogenaamd hoge drempel en lage drempel. De drempels zijn weergegeven in bijlage I van de Seveso-richtlijn. De lage drempelinrichtingen hebben de verplichting een beleidsverklaring en een veiligheidsbeheersysteem op te stellen. Een beleidsverklaring wordt ook eens PBZO-document genoemd.
LEC BrandweerBRZO	Landelijk expertisecentrum van de veiligheidsregio's (brandweer) over Brzo.
LTI	Lost Time Injury - het aantal ongevallen met verzuim (inclusief contractors) per 100 fte op de dag volgend op de dag van het ongeval.
MARS-melding	Major Accident Reporting System, de database waarin de meldingen van zware ongevallen worden opgenomen. Een MARS-melding is de melding van een zwaar ongeval.

PBZO	Preventie Beleid Zware Ongevallen.
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen.
QRA	Kwantitatieve risico-analyse (quantitative risk assessment), wordt onder meer gebruikt om het groepsrisico te bepalen.
Rrzo	Regeling risico's zware ongevallen.
RVN	Regionaal veiligheidsnetwerk.
Seveso III-richtlijn	Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad.
VBS	Veiligheidsbeheersysteem.
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
Wvr	Wet veiligheidsregio's.
Zwaar ongeval	De criteria om een incident aan te merken als zwaar ongeval zijn opgenomen in bijlage VI van de Seveso-richtlijn. Criteria zijn: hoeveelheden vrijgekomen gevaarlijke stoffen, schade aan personen of goederen, onmiddellijke schade voor het milieu, materiële schade of grensoverschrijdende schade. Bij de categorieën zijn drempelwaarden vermeld.